

Amikor a kunok együtt ünnepeltek

I. Kiskunok közt Félégyházán

Összeszámolni is nehéz azt a temérdek hagyományörző eseményt, bemutatkozást, kiállítást, előadást, zenés-táncos, vagy éppen az evés-ivás körül forgó rendezvényt, amit a Kunok I. Világtalálkozója a két magyarországi Kunság és a másfelé sodródott rokon atyafiak e két hét terített asztalára felkínáltak.

Kiskunfélégyházán szeptember 9-én fotókiállítás nyílt a Városi Könyvtárban, másnap *Bánkiné dr. Molnár Erzsébet: A kunok Magyarországon* című könyvét mutatták be. A Félégyháza és Kecskemét között található *Kunszállás* közszékhely történelmi *kun szállás* létesült. Jurták épültek és harcosok, kézművesek, zenészek költöztek beléjük – szóval igazi kun tábor és harci bemutatót láthattak ott az érdeklődők. Szeptember 11-én Félégyházán *komondor bemutató, kézműves foglalkozás, lovagoltatás, kiállítás, táncszínház és táncház* várta a vendégeket, s csak mindezekre következett szeptember 12-én a XI. Libafesztivál és a kun íjászverseny köszöntését követően a **Kunok I. Világtalálkozója ünnepélyes megnyitója.**

A hivatalos megnyitó szónokai – *Karibzsanov Rimtaj*, a Ka-

zak Köztársaság magyarországi nagykövetségének követancsosa, *Mandur László*, az Országgyűlés alelnöke, *Rausch Sándor*, a Bács-Kiskun Megyei és *Kovács Sándor*, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés alelnöke – tehát több százezer ember képviselőit és küldötteit köszönthették a szombati megnyitón, amelyen természetesen a maguk világtalálkozóját és szövetségét már régebben megszervező jász atyánkfiai is részt vettek.

Ficsór József, Kiskunfélégyháza polgármestere, a konzorcium elnöke hangsúlyozta, hogy az összefogás „*a kun identitás erősítését, a kun hagyományok ápolását, a történelmi értékek megőrzését és ezek továbbadását*” tűzte ki célul. Az elképzelések, a megvalósítás komolyságát jól mutatja, hogy a rendező önkormányzatai gazdag programot állítottak össze. *Dr. Fazekas Sándor* karcagi polgármester, a konzorcium alelnöke a kun nép magyarrá válásáról szólt, amely nemcsak a nyelv, hanem a nemzeti érzés átvételét, tiszta megélését is jelentette és jelenti.

A világtalálkozó, no és a XI. Libafesztivál eseményeihez kapcsolódva vásári sátrak serege lepte el a „ligetes” Kossuth Lajos utca központi részét, kun öltözetű íjászból tán még hétszáz évvel ezelőtt se volt ennyi a városban. A „kunok utcájának” nevezett utcarészen két sorban álltak az önkormányzatok sátrai Ágasegyházától Túrkevéig. A karcagiak standján könyvek, kerámiák, csipkék, hímzések hívták fel a figyelmet a nagykunok legnagyobb városára. A Kossuth utcai színpadon a Pántlika és a Pipás zenekar kiváló táncosokhoz méltó, nagyszerű összeállítást mutatott be.

II. Emlékpark-avatás és kun viadal Kisújszálláson

A *kisújszállási Horváth György* nagykun főkapitány tanyáján szeptember 18-án kun emlékparkot avattak. A nagy-kunsági rendezvénysorozat *Kecze István*, Kisújszállás polgármestere nyitotta meg, aki üdvözölte a világtalálkozó céljait, s azt, hogy ezen esemény okán kapcsolat szövődött a két Kunság és a Délvidék több települése, sőt a Jászság önkormányzatai, hagyományörző szervezetei és intézményei között. *Balogh Márton*, túrkevei kunkapitány emlékezése után *Varga Mihály* országgyűlési képviselő

köszöntötte a XII. Kun Viadal résztvevőit. A Györfi Sándor szobrászművész tervei alapján kialakított emlékparkot *Illéssy Ádám* nagykunkapitány avatta fel. A Kun Viadalon a kisújszállási hagyományőrzők mellett Karcagról, Békésről, Kunszentmártonból, Gyuláról és Kecskemétről is érkeztek lovasok. A viadal győztese és egy évig a „kun vitéz” a kunszentmártoni *Czucz Antal* lett.

III. Karcagi események

Szeptember utolsó hétvégéjén tudósok, fegyveres, lovas, zenés- táncos hagyományőrzők, vendégek, kíváncsiak serege érkezett Karcagra. A három nap huszonöt rendezvénye között volt tudományos konferencia a múlttól (A Jászkunság kutatása), egy konferencia a jelenről (Tisza-tavi Polgármesteri Randevű) és egy a jövő lehetőségeiről – a bio-gazdálkodásról.

Emellett volt komondor kiállítás, könyvbemutató, kopjafa- és csárdaavatás,

hagyományőrzők bemutatója.

A Városi Csokonai Könyvtárban **Szabó Virág, Szeretettel vár Karcag** című fotóalbumát mutatták be, majd a *Szikfolt Klub* világtalálkozóra összeállított **Kun emlékek textilbe álmódva** című kiállítása nyílt meg. Pénteken a megújult **Morgó csárdát** adták át, s délután öt kiállítás nyílt. A *kunbabákról* **Kunkovács László** fotóművész hozott képeket, **Kabai Erzsé** fazekas, népi iparművész kerámiáit mutatta be, volt tárlat magyarországi oroszlános címerekből és a magyar huszárság egyenruháiból és **Kunsági arcokból**.

Szombaton a Zuglógerben komondor kiállítás, Kun Hagományok Napja, kirakodóvásár, kismesterségek bemutatkozása és étel és ital várta a nagyérdeműt. A napközbeni programokat folklór-műsor színesítette.

Vasárnap a Kun emlékparkban Karcag testvérvárosainak képviselői jelenlétében avatták fel a világtalálkozó tiszteletére állított kopjafát, Székelykeresztúr város ajándékát. A Nimród Hotelben Biokonferencia kezdődött, délután a Varró utcai étterem falán felavatták Györfi Sándor Csokonai Vitéz Mihály karcagi verse ihlette domborművét, majd a református templomban Kunszentmiklós és Karcag előljárói újfent megerősítették a két település között kötött testvérvárosi szerződést. A kun települések képviselői értékelték a Kunok I. Világtalálkozóját és a találkozó zászlajára emlékszalagot kötöttek.

Fotók a karcagi eseményekről

A Nagykunsági krónika

Bátran leírható, hogy Györffy István Nagykunsági Krónikája a legnépszerűbb munka azok között, amiket a Nagykunságról írtak.

Alig van néprajzi, történeti dolgozat, amelyik ne hivatkozzon rá, többszöri újabb, teljes vagy fejezetenkénti kiadásai pedig azt igazolják, hogy olvasmányának is kitűnő. Egy kicsit olyan fogalom lett szűkebb hazánkban, mint „a Gyárfás” négy kötete vagy a családfakutatók által jól ismert „Nagyiván”.

(*ti. Gyárfás István: A Jász-kúnok története 1-4. köt. Ill. Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal I-XII. — a szerkesztő).*

Györffy István kicsi kötete az első lépés egy nagykunsági néprajzi-történeti kistáji monográfia elkészítéséhez. Olyan írásmű, amely hitelesen mutatja be a régi, 17-18. századi Nagykunság addigra a néhai tájjal együtt letűnt világát, az azt alakító 17. század történelmi eseményeket.

S miközben alapvető, ma is érvényes megállapításokat tesz, olyan történeti-néprajzi *beszélésekkel* fűszerezi a mondandót, mint a Lőzér-halmi eset, a kacifántos karcagi templomépítés, a protokollumok nyelvtörténeti adatai, vagy a híres táncos, Egres Kiss Lajos története. Olvasmányosságában Takáts Sándor munkáival rokon, s a másfél száz hivatkozás igazolja, hogy a szerző alapos levéltári és néprajzi adatgyűjtést végzett hozzá.

Nem csoda, ha már 1922-ben igen nagy sikert aratott, a későbbiekben pedig illusztrációkkal bővített, egyes fejezeteit is kiadták.

Legutóbb Györffy István születésének 100. évforduló-

ján, 1984 - ben jelent meg dr. Bellon Tibor (a karcagi Györffy István Nagykun Múzeum akkori igazgatója) gondozásában.

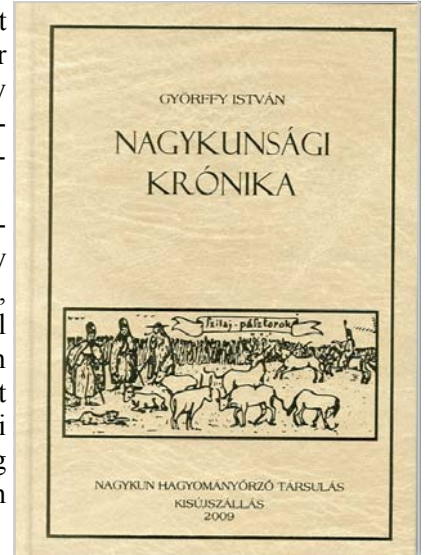
Töretlen népszerűségét mutatja, hogy a '90-es években, vagyis hetven évvel az első kiadás után is, sokak által ismert és keresett, az utóbbi évtizedben pedig már beszerezhetetlen műnek bizonyult.

Erre figyelve döntöttek úgy a kisújszállási székhelyű Nagykun Hagyományőrző Társulás településeinek vezetői, hogy a Kunok I. Világtalálkozójának egyik eseményeként az 1984. évi kötetet hasonló kiadásban ismét megjelen-
tetik.

A 87. életévébe lépett Nagykunsági krónika, kemény borítóba foglalt legújabb (hasonmás) kiadása ez év nyarán jelent meg Kisújszálláson.

(Györffy István: Nagykunsági krónika. Karcag, kiad. A Nagykun Hagyományőrző Társulás, 1984. 155 old.)

Elek György

Csatáné Bartha Irénke

KÖSZÖNTŐ

a Kunok I. Világtalálkozójára

Száll a rege szájról - szájra,
kun halmokról, kun halmokra,
hősi ének kun fiakról,
szép, daliás csillagokról.
Felkapja dalukat a szél,
s amerre jár, csillagos ég
sátora alatt egy büszke nép
hősi tetteiről regél...

Lódobogás, szekérszörgés,
sátor előtt asszonynépség,
S míg a férjek hadba járnak,
bölcseben álmod ringatnak...
Szél vágat az éren, nádon,
s ahogy vonul a karaván,
nagyapák meséit hallod...
Messzi táj büszke fiai
napbanézó merész álmod
vetettek a Nagykunságon,
vérzivataros időkben
Kun fiak hős nemzedéke
rátalált e szép alföldre.
Nyílegyenes nagy sztyeppéken
lovait ha felnyergelte,
bátor sasként szárnyalt lelke.

Fürge karja kardhoz edzett,
alakja is harcra termett,
szőrén megüli a lovát,
gyorsan forgat kardot, szablyát.
Kesely lóva mint a szélvész
viszi hátán büszkeségét...

Félre bú, most félre bánat,
emeljük föl a kupákat.
Adjunk hálát Istenünknek:
hogy ez a táj a miénk lett,
s felvirágozott kezünk által,
táplált a legjobb búzával,
Zádor vitéz harci kedve
lelkünket nemessé tette,
s amerre járt, babér termett
fején e büszke kun népnek!

Kardforgató kun vitézek
szóljon rólatok az ének,
s míg ember él e szép tájon,
vigye hírül a nagyságtok !

2009. szeptember 20.

Kunhegyesen a világtalálkozó rendezvények sorát dr. Baski Imre turkológus előadása zárta a magyarországi kun nyelv emlékeiről. Az előadót Víg Márta mutatta be. A kunkapitány háza udvarán pedig Czupp Pál népi faragóművész emlékoszlopát – történelmi irányjelzőjét avatták fel.

Illéssy Ádám X. Nagykunkapitány beszéde a Radnai-hágónál

**Tisztelt helybéliek - az őrhelyüket el nem hagyó
Bauer Madarász Iлона Asszony és Férje!
Kedves kun és erdélyi Testvéreink!
Kedves Jászkun Főkapitány Úr és Felesége!**

És elsősorban kedves emléktúra résztvevők, a Nagykun Nádor Bandérium és a Kunszövetség tagjai, akik a több mint 500 kilométeres lovas túrára indulnak a mai napon!

Itt állunk a Radnai-hágó csodálatos vidékén és emlékezünk. Emlékezünk arra, hogy Kötöny kun vezér 770 éve itt vezette be népét - a mintegy negyvenezer családot - a Kárpát-medencébe. 1239-ben Kötöny kán, a kunok fejedelme, menedéket és bebocsáttatást kért a magyar IV Béla királytól, ugyanis a kétszáz évig virágzó Kun Birodalomnak, Cumanianak, a terjeszkedő mongol Birodalom véget vetett. A kunok itt, e helyen, a Radnai-hágónál várták IV. Béla király döntését, ami 1239-ben, húsvét másnapján történt meg. A második honalapítóként is tisztelt uralkodó Kötöny elé lovagolt, s a krónikák szerint királynak kijáró tisztelettel fogadta a kunok vezérét, és behívta őket az országba. A kunok teljes letelepítése, befogadása, életmódjuk megváltoztatása természetesen hosszú, és küzdelmekkel terhes időszak volt. Véglegesen csak évszázadokkal később fejeződött be. Állíthatjuk azonban, hogy a kunok életének határpontja ide köthető a Radnai-hágóhoz!

A Radnai-hágó három alapvetően fontos területen volt határpont a kunok számára: az új hazát illetően, az életmód-váltás tekintetében és új vallásuk felvétele terén. IV. Béla király befogadta a kunokat, akik ezt a bizalmat a legdrágábbal hálálták meg: készek voltak életüket és vérüket áldozni királyukért, új hazájukért. A kunok erős támaszai lettek a királynak, jelentős erőt képviseltek a királyi hadseregben. Katonai feladataik miatt a kunok jelentősége egyre nőtt, 150 éven át az Árpád-házi királyok fő támaszai lettek. De a kunok még ennél is többé lettek! Magyarokká váltak!

Illyés Gyula a XX. században így méltatta a kunokat:

„Büszkén emlegetik származásukat. Magyarok? Nemcsak színmagyarok, hanem ráadásul kunok ők, amin valami olyasmit értenek, hogy a magyaroknál is magyarabbak.”

A kunok eredetileg nomád nagyállattartó életmódot folytattak és törzsi-nemzetségi szervezetben, sátoztáborokban éltek. A XIV. század folyamán a kunok letelepült életmódra való áttérésével és megkeresztelkedésével párhuzamosan területi szervezetekké, ún. kun székek alakultak. A székek élén a kapitányok álltak. Törvényeiket maguk szabták, elszámolással csak közvetlenül a nádornak tartoztak. A XIX. századig tartott ez a különös jogállapot, melyhez fogható nem volt Európában! XV-XVI. századra a kunok megtelepülése befejeződött. Mindez életmódváltást, átalakuló kultúrát jelentett számukra, azonban a kun műveltség számos eleme nemzedékről nemzedékre öröklődött. A kun nép úgy integrálódott a magyarságba, hogy bár nyelvét felcserélte, identitását a mai napig megtartotta. A kun nép eredetileg pogány nép volt. 770 éve befogadásuk egyik feltétele a keresztény hit felvétele volt. A keresztény hit segítette és vezette a kunokat több mint fél évezreden át a megpróbáltatásaikban, küzdelmeikben. Ez volt a reménységük, és ez is marad a reménységük!

Most bátor lovasaink a kunok betelepülésének 770.-ik évfordulóján indulnak a nagy útra, tíz nap alatt lóháton újra bejárni a kunok 500 kilométeres vándorútját a Radnai-hágótól a karcagi Kun emlékhelyig.

A lovasok öltözete megfelel a korabeli kun öltözetnek. Meg kell említeni, hogy az Emléktúra vezetője, Horváth György, egyben a nagykunok első újkori kapitánya és a hagyományok ápolója.

Most innen a Radnai-hágótól, a kunok számára minden szempontból jelentős határponttól a Kun Miatyánk lelki üzenetével engedjük lovasainkat útjukra.

Kedves lovasok!

Isten áldja utatokat!

Járjatok a kunok büszkeségével, a génjeitekben

A lovasok a Radnai-hágótól Horváth György nagykun főkapitány vezetésével (balról a harmadik) indultak el Karcagra

Karcagon, a Kun emlékhelynél a Kunszövetség nevében dr. Fazekas Sándor elnök, Karcag város polgármestere kötött szalagot az emlékszalagra

Kun emlékpark Kisújszálláson

A Nagykunság, Kisújszálláson létesített új emlékhelyét 2009-ben, a Kunok Évében a Horváth-tanyán avattuk, a Kunok I. Világtalálkozója rendezvényorozat nagykunsági megnyitója és a XII. Kun Viadal alkalmából.

A Világtalálkozó nagykunsági rendezvényeit Kecze István Kisújszállás polgármestere, a tizenkettedik alkalommal rendezett három napos lovas hagyományörző rendezvényt Varga Mihály országgyűlési képviselő nyitotta meg.

Ez a park örök mementója lesz annak, hogy itt a kunok maradéka élnek. Újabb hely, ahová érdemes lesz eljönni, megpihenni kicsit és elgondolkodni azon, hogy a történelem nagy viharai miként sújtották ezt a népet és minden megpróbáltatás ellenére talpon tudott maradni.

A kunok példája, jó példa a magyarság, de Európa számára is. Ha megnézzük ezt a csöppnyi parkot, valószínűleg jelképtárat látunk: olyan jeleket találunk, amelyek tiszteletet parancsolók. A két kőképet, mely már korábban itt állt, őrizve a helyet, Uzur és Tolon alakját, a kun törvényeket aláíró két vezért jelképezve. Hét kopjafát, ami a 13.

században betelepült hét kun törzs emlékét hirdeti. A Kárpát-medencét formáló kőből kinövő Kun Világfát, amely igazán a kunok sorsának jelképe. Ennél érdemes kicsit elidőzni: a világfa, életfa, a népi kultúra legar-

chaikusabb rétegébe visszavezethető szimbólum. Utal az életre, a halálra, a folytonos fejlődésre és megújulásra. A magyar mondakincsben maga az Út, amelyen a hős az égbe száll, vagy az alsó világba jut. A világfa a közép-ázsiai nomád népek ősvallásának alapvető jelképe. A kereszténység felvétele után is tovább élt a folklórban ez a keleti eredetű népi vallásossági elem. Táltos-történetek, népművészeti ábrázolások bizonyítják, hogy a népi műveltség szerves része ma is.

A világfa minden keleti nép kultúrájában megtalálható. A szent helyek, források, szent sírok *lélekküldő szalagokkal* díszített fáit a keleti világ mind ismeri. A világfára kötött szalag, *lélekküldő* segítségével jut el a kívánság az égig. A szél repíti a mennybe.

A Kun Világfa annak jelképe, hogy a keletről a Kárpát-medencébe szakadt kipszak török népcsoport itt új hazát talált. Jelkép, mert összeköti az ősök emlékét a mával, de üzenet a jövőnek is. Jel, hogy itt vagyunk.

Örüljünk ennek együtt és merítsünk belőle erőt! Kötelességünk és büszkén teszünk ennek eleget, hogy leírjuk azoknak a nevét, akik ennek a parknak a létrejöttében oroszlánrészt vállaltak: mindenekelőtt az ötletgazda, Horváth György nevét kell kiemelni, aki buzgó szorgalommal ápolja a kun hagyományokat és a Radnai-hágótól a Kun emlékhelyig tartó lovas emlékmennel tiszteletet parancsoló példát adott az őt követőknek.

A park Györfi Sándor Munkácsy- és Mednyánszky-díjas szobrászművész tervei alapján készült, a kopjafákat Nagy István és Nagy Imre kisújszállási, András Mihály karcagi, Sinka István berekfürdői, Czupp Pál kunhegyesi, Zsákai István bocskai kert, Novák Attila békéscsabai fafaragók faragták, az életfa előkészítésén Csörögi Gábor kisújszállási tanár munkálkodott.

Dr. Bartha Júlia etnográfus

A kun világfa alatt Nagy István kisújszállási tárogató játszik. A világfa mellett a Radnai-hágónál járt lovasok sorakoztak fel Horváth György nagykun főkapitánnyal az élen. A lovas emléktúra zászlaját tartó kisúji hagyományörző mellett Illéssy Ádám, X. nagykun kapitány áll, akit idén iktattak be Kisújszálláson

A kun emlékparkba felállított életfákat a jelenlegi kunkapitányok és a kun települések vezetői, képviselői emlékszalaggal látták el. A képen Varga Mihály Karcag és térsége országgyűlési képviselője (balra) és Kecze István, Kisújszállás polgármestere, a Nagykun Hagományörző Társulás elnöke köt emlékszalagot

Jászkunkkapitányok közös látogatása az Országházban

A jászkun főkapitány és a jászkun kapitányok látogatást tettek az Országházban feleségeik és hagyományörzők kíséretében. A közös kapitányi látogatás a kiskunok, nagykunok és jászok összetartozását és egységét jelentette meg az ország legfontosabb intézményében. Megtekintették a magyar királyok Koronáját, valamint a törvényhozás üléstermét is. Az eseményre a Jászkun Huszárok Emlékhelyének avatását követően került sor Illéssy Ádám nagykunkapitány szervezésében.

Kun Halom avatása Ópusztaszeren

Szeptember 17-én, a Kunok I. Világtalálkozója ópusztaszeri eseményén ott volt a karcagi, a kisújszállási és több kiskun település küldöttsége is. Az emlékparkban ekkor került felavatásra a kiskun és a nagykun települések - összesen több mint negyven város és falu - összefogásával épült Kun Halom.

Méltó helyet kapott rajta Györfi Sándor két kunbabája, melyet Gubcsi Lajos adományozott az Emlékparknak még 2006-ban. A rendezvényen a "Kun Összefogás" Konzorcium tagjainak delegációi (polgármesterek, képviselők) vettek részt. A történelmi játék keretében a székelykapun IV. Béla és neje Mária szívélyes invitálására együtt vonultak be a kun, a székely és a magyar vendégek.

A királyi pár vezetésével az Árpád-emlékmű előtt kialakított történelmi szoborparkba vonultak az eseményre érkezők, ahol koszorúzásra került sor.

A rendezvény a Kun Halom előtt kialakított színpadon folytatódott, ahol Kazahsztánból érkező vendégek jelképesen egy marék földet szórtak a halomra. Hidán Csaba és csapata harci bemutatója után köszöntők következtek. Ficsór József, a Kun Összefogás Konzorcium elnöke és Kovács Sándor, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés alelnöke ünnepi gondolatai után megköszönte a szíves vendéglátást Maszsalim Yernar, a Mándoki Kongur István XII évfolyamos iskola igazgatója is. A közel három méter magas, 12,39 méter átmérőjű Halom az Emlékpark középpontjába került, a rajta lévő szobrok pedig Kelet felé, a Radnai-hágó irányába tekintenek.

A kunok új "zarándokhelye" felvette a Cumanorum Campus (Kunok Mezeje) nevet.

Kun Hirmondó * a Kunszövetség hírlevele * Kiadja a Kunszövetség ügyvivői testülete* Felelős szerkesztő: Daróczy Erzsébet
Szerkesztőbizottság: dr. Fazekas Sándor, dr. Baski Imre, dr. Magyar Gábor, Kovács Sándor, Fejes György, Horváth György,
Kun Csaba, dr. Mándoki István, †Sudár István
Szerkesztőség címe: 5300 Karcag, Városháza, Kossuth tér 1., tel.: (59) 500-611
web: www.kunszovetseg.hu, e-mail: kunszovetseg@t-online.hu